

## 52006XC0901(01)

### Smjernice o načinu utvrđivanja novčanih kazni koje se izriču sukladno članku 23. stavku 2. točki (a) Uredbe br. 1/2003

Službeni list EU, C 210, 01.09.2006., str: 0002-005

(2006/C 210/02)

(tekst od važnosti za Europski gospodarski prostor)

#### UVOD

1. Sukladno članku 23. stavku 2. točki (a) Uredbe br. 1/2003<sup>1</sup>, Komisija može, odlukom izreći novčanu kaznu poduzetnicima ili udruženjima poduzetnika ukoliko oni, namjerno ili iz nehaja, učine povredu odredbi članka 81. ili članka 82. Ugovora.

2. Komisija ima široki raspon diskrecije<sup>2</sup> prilikom izvršavanja svojih ovlasti za izricanje takvih novčanih kazna, u okvirima postavljenim Uredbom br. 1/2003. Prvo, Komisija mora uzeti u obzir i ozbiljnost i trajanje povrede propisa. Drugo, izrečena novčana kazna ne smije premašivati ograničenja utvrđena u članku 23. stavku 2. podstavcima drugom i trećem Uredbe br. 1/2003.

3. Kako bi osigurala transparentnost i nepristranost svojih odluka, Komisija je 14. siječnja 1998. objavila smjernice o načinu utvrđivanja novčanih kazni<sup>3</sup>. Nakon više od osam godina njihove provedbe, Komisija je stekla dovoljno iskustva za daljnji razvoj i poboljšanje svoje politike u području novčanih kazna.

4. Ovlasti Komisije za izricanje novčanih kazna poduzetnicima ili udruženjima poduzetnika koji namjerno ili iz nehaja krše odredbe članka 81. ili članka 82. Ugovora ubraja se među sredstva dodijeljena Komisiji kako bi ispunjavala zadaću nadzora koja joj je povjerena Ugovorom. Ta zadaća ne samo da uključuje obvezu istrage i sankcioniranja pojedinih povreda, nego i obuhvaća obvezu provedbe opće politike čiji je cilj primjena načela utvrđenih Ugovorom u pitanjima tržišnoga natjecanja i usmjeravanje poslovanja poduzetnika u svjetlu tih načela<sup>4</sup>. U tu svrhu, Komisija se mora pobrinuti da njeno djelovanje ima nužan preventivni učinak<sup>5</sup>. U skladu s tim, kada Komisija otkrije da došlo do povrede odredbi članka 81. ili članka 82. Ugovora, može se pokazati potrebnim izreći novčanu kaznu onima koji su postupili protivno zakonu. Novčane bi kazne trebale imati dovoljno preventivan učinak ne samo kako bi sankcionirale dotične poduzetnike (specifičan preventivni učinak) nego i kako bi odvratile

---

<sup>1</sup> Uredba Vijeća (EZ-a) br. 1 od 16. prosinca 2002. o primjeni pravila o zaštiti tržišnoga natjecanja utvrđenih u članku 81. i 82. Ugovora o EZ-u (SL L 1, 4.1.2003., str.1.).

<sup>2</sup> Vidi, na primjer, predmet C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P do C-208/02 P i C-213/02 P, Dansk Rørindustri A/S i drugi protiv Komisije [2005.] ECR (Izvešća Suda EZ-a) I-5425, točka 172.

<sup>3</sup> Smjernice o načinu utvrđivanja novčanih kazni izrečenih sukladno članku 15. stavku 2. Uredbe br. 17 i članku 65. stavku 5. Ugovora o EZUČ-u (SL C 9, 14.1.1998., str. 3.).

<sup>4</sup> Vidi, na primjer, Dansk Rørindustri A/S i drugi protiv Komisije, citirano gore, točka 170.

<sup>5</sup> Vidi spojene predmete 100/80 do 103/80 Musique Diffusion française i drugi protiv Komisije [1983.] ECR 1825, točka 106.

druge poduzetnike od djelovanja ili nastavka ponašanja koje je protivno člancima 81. i 82. Ugovora o EZ-u (opći preventivni učinak).

5. U svrhu postizanja tih ciljeva primjereno je da se Komisija poziva na vrijednost prodaje robe ili usluga na koje se odnosi povreda propisa kao temelj za utvrđivanje novčane kazne. Trajanje povrede propisa također bi trebalo igrati značajnu ulogu u utvrđivanju primjerenog iznosa novčane kazne. Taj iznos sigurno utječe na moguće posljedice povrede propisa na tržište. Stoga se smatra važnim da novčana kazna odražava i broj godina tijekom kojih je poduzetnik sudjelovao u povredi propisa.

6. Kombinacija vrijednosti prodaje na koju se odnosi povreda i trajanje povrede propisa smatra se primjerenom formulom koja odražava ekonomsku važnost povrede propisa kao i relativnu težinu svakog poduzetnika u povredi propisa. Pozivanje na te čimbenike jasno ukazuje na red veličine novčane kazne i ne ga trebalo uzimati kao polazišnu točku za automatsku i aritmetičku metodu izračuna.

7. Također se smatra primjerenim u novčanu kaznu uključiti poseban iznos, neovisno o trajanju povrede propisa, kako bi se odvratilo poduzetnike da niti ne ulaze u protupravne radnje.

8. U daljnjim odjeljcima utvrđuju se načela kojima će se Komisija voditi u utvrđivanju novčanih kazni koje se izriču sukladno članku 23. stavku 2. točki (a) Uredbe br. 1/2003.

#### NAČIN ODREĐIVANJA NOVČANE KAZNE

9. Ne dovodeći u pitanje točku 37. dolje, Komisija će prilikom utvrđivanja novčane kazne koja će se izreći poduzetnicima ili udruženjima poduzetnika primjenjivati sljedeću metodologiju, koja se sastoji od dvije faze.

10. Prvo, Komisija će utvrditi osnovni iznos za svakog poduzetnika ili udruženje poduzetnika (vidi Odjeljak 1. dolje).

11. Drugo, Komisija taj osnovni iznos može prilagoditi na način da ga povisi ili snizi (vidi Odjeljak 2. dolje).

##### 1. Osnovni iznos novčane kazne

12. Osnovni će se iznos novčane kazne utvrđivati pozivajući se na vrijednost prodaje te uz primjenu sljedeće metodologije.

##### A. Izračun vrijednosti prodaje

13. U određivanju osnovnog iznosa novčane kazne koja će se izreći, Komisija će upotrijebiti vrijednost prodaje robe ili usluga poduzetnika, na koju se povreda propisa izravno ili neizravno<sup>1</sup> odnosi na relevantnom zemljopisnom području unutar Europskoga gospodarskoga prostora. Komisija će u pravilu uzeti u obzir prodaju koju je taj poduzetnik ostvario tijekom posljednje pune poslovne godine svoga sudjelovanja u povredi propisa (u daljnjem tekstu 'vrijednost prodaje').

---

<sup>1</sup> To će se odnositi, na primjer, na horizontalne sporazume o dogovaranju cijena za određeni proizvod (fiksiranje cijena), prilikom čega cijena takvog proizvoda služi kao temelj za cijenu proizvoda lošije ili bolje kvalitete.

14. Kada se povreda propisa od strane udruženja poduzetnika odnosi na djelovanja njegovih članova, vrijednost prodaje općenito će odgovarati zbroju vrijednosti prodaje koju su ostvarili njegovi članovi.

15. Prilikom određivanja vrijednosti prodaje koju je ostvario poduzetnik, Komisija će uzeti u obzir najbolje raspoložive podatke toga poduzetnika.

16. Kada su podaci koje je poduzetnik stavio na raspolaganje nepotpuni ili nepouzdana, Komisija može odrediti vrijednost prodaje na temelju djelomičnih podataka koje je dobila i/ili bilo kakvih drugih informacija koje smatra bitnim i primjerenim.

17. U vrijednost prodaje nije uključen porez na dodanu vrijednost kao niti drugi porezi koji su izravno vezani uz prodaju.

18. Ukoliko se zemljopisni opseg povrede propisa širi izvan granica Europskog gospodarskog prostora (npr. u slučaju kartela na svjetskoj razini), predmetna prodaja takvih poduzetnika unutar Europskog gospodarskog prostora ne mora primjereno odražavati "težinu" pojedinog poduzetnika u povredi propisa. To poglavito može biti slučaj kod sporazuma o podjeli tržišta na svjetskoj razini.

U takvim okolnostima, kako bi odrazila i ukupnu visinu predmetne prodaje unutar Europskog gospodarskog prostora i relativnu "težinu" svakoga poduzetnika u povredi propisa, Komisija može ocijeniti ukupnu vrijednost prodaje robe ili usluga na koje se povreda odnosi na relevantnom zemljopisnom području (širem od Europskog gospodarskog prostora), može odrediti udio prodaje svakog poduzetnika koji je sudjelovao u povredi propisa na tome tržištu te može primijeniti taj udio na ukupnu vrijednost prodaje tih poduzetnika unutar Europskog gospodarskog prostora. Rezultat će se upotrijebiti kao vrijednost prodaje za utvrđivanje osnovnog iznosa novčane kazne.

#### B. Utvrđivanje osnovnog iznosa novčane kazne

19. Osnovni iznos novčane kazne bit će određeni udio u vrijednosti prodaje, koji će biti uvjetovan ozbiljnošću povrede propisa, pomnožen s godinama trajanja povrede propisa.

20. Težina svake povrede propisa ocjenjivat će se za svaki slučaj posebno, uzimajući u obzir sve bitne okolnosti pojedinog slučaja.

21. U pravilu će se udio u vrijednosti prodaje koji se uzima u obzir utvrditi u visini do 30 % vrijednosti prodaje.

22. Pri odlučivanju treba li udio u vrijednosti prodaje, koji treba razmotriti u svakom posebnom slučaju, biti u donjem ili u gornjem dijelu toga raspona, Komisija će uzimati u obzir niz čimbenika kao što je to priroda povrede propisa, zajednički tržišni udjel svih poduzetnika sudionika u povredi propisa, zemljopisni opseg povrede te je li povreda propisa u praksi izvršena ili ne.

23. Horizontalni sporazumi kojima se dogovaraju cijene, dijele tržišta i ograničava proizvodnja<sup>1</sup>, koji su obično tajni, po svojoj prirodi smatraju se najtežim oblicima ograničavanja tržišnog natjecanja. Slijedeći politiku tržišnog natjecanja, njih će se kažnjavati

---

<sup>1</sup>To uključuje sporazume, usklađena djelovanja i odluke udruženja poduzetnika u smislu članka 81. Ugovora o EZ-u.

visokim novčanim kaznama. Stoga će udio u vrijednosti prodaje koji će se uzimati u obzir u takvim slučajevima povreda predmetnih odredbi u pravilu biti u gornjem dijelu spomenutog raspona.

24. Kako bi se u potpunosti uzelo u obzir trajanje sudjelovanja svakoga poduzetnika u povredi propisa, iznos određen temeljem vrijednosti prodaje (vidi točke 20. i 23.) pomnožit će se s brojem godina sudjelovanja u povredi propisa. Razdoblja kraća od šest mjeseci brojat će se kao pola godine; razdoblja dulja od šest mjeseci, ali kraća od jedne godine, brojat će se kao puna godina.

25. Osim toga, bez obzira na trajanje sudjelovanja poduzetnika u povredi propisa, Komisija će u osnovni iznos uključiti iznos od između 15 % i 25 % vrijednosti prodaje kako je definirano u Odjeljku A gore, kako bi odvratila poduzetnike da niti ne ulaze u horizontalne sporazume kojima se dogovaraju cijene, dijele tržišta i ograničava proizvodnja. Takav dodatni iznos Komisija može primijeniti i u slučaju drugih povreda. U svrhu odlučivanja o udjelu u vrijednosti prodaje koji se treba razmotriti u pojedinom slučaju, Komisija će uzimati u obzir niz čimbenika, a posebno one spomenute u točki 22.

26. Ukoliko je vrijednost prodaje ostvarena od strane poduzetnika sudionika u povredi propisa slična, ali ne i jednaka, Komisija za svakog od tih poduzetnika može odrediti jednaku osnovnu visinu novčane kazne. Štoviše, pri određivanju osnovnog iznosa novčane kazne Komisija će primjenjivati zaokružene iznose.

## 2. Prilagodbe osnovnih iznosa

27. Prilikom određivanja novčane kazne Komisija može uzeti u obzir okolnosti koje za posljedicu imaju povišenje ili sniženje osnovnoga iznosa kakav je utvrđen u Odjeljku 1. gore. Komisija će tako postupiti na temelju ukupne ocjene uzimajući u obzir sve bitne okolnosti.

### A. Otegotne okolnosti

28. Osnovni iznos novčane kazne može se povisiti ukoliko Komisija utvrdi postojanje otegotnih okolnosti, kao što su:

- ako poduzetnik nastavi ili ponovi istu ili sličnu povredu nakon što je Komisija ili nacionalno tijelo nadležno za zaštitu tržišnog natjecanja utvrdilo da je poduzetnik kršio odredbe članka 81. ili 82.: osnovni iznos povisiti će se za do 100 % za svaki utvrđeni slučaj takve povrede propisa;

- odbijanje suradnje ili ometanje Komisije u provođenju njenih istražnih radnji;

- uloga predvodnika ili pokretača povrede propisa; Komisija će također osobitu pozornost obratiti na sva postupanja kojima je cilj bio prisiliti druge poduzetnike na sudjelovanje u povredi i/ili bilo kakve protupravne mjere poduzete protiv drugih poduzetnika s ciljem provođenja djelovanja koje predstavlja povredu propisa.

### B. Olakotne okolnosti

29. Osnovni se iznos novčane kazne može sniziti ukoliko Komisija utvrdi postojanje olakotnih okolnosti, kao što su:

- kada predmetni poduzetnik dokaže da je prekinuo povredu propisa odmah po intervenciji Komisije: ovo se neće primjenjivati na tajne sporazume ili tajno djelovanje (osobito kartele);
- kada poduzetnik dokaže da je povreda nastupila iz nehaja;
- kada poduzetnik dokaže da je njegovo sudjelovanje u povredi propisa značajno ograničeno i tako dokaže da je tijekom razdoblja u kojemu je sudjelovao u sporazumu koji predstavlja povredu propisa, zapravo izbjegavao provoditi takav sporazum opredjeljujući se za konkurentno ponašanje na tržištu: sama činjenica da je poduzetnik sudjelovao u povredi kraće od drugih sudionika neće se smatrati olakotnom okolnosti budući da će se to već odraziti u osnovnom iznosu novčane kazne;
- ukoliko je predmetni poduzetnik uspješno surađivao s Komisijom u opsegu izvan područja primjene Obavijesti o oslobođenju od kazne i izvan njegove zakonske obveze o suradnji;
- kada je takvo ponašanje poduzetnika koje predstavlja povredu pravila o zaštiti tržišnog natjecanja dopušteno ili poticano od strane tijela javne vlasti ili zakonodavstva<sup>1</sup>.

#### C. Posebno povišenje novčane kazne u svrhu preventivnog djelovanja

30. Komisija će posebnu pozornost posvetiti tome da novčane kazne imaju dovoljan preventivan učinak; u tu svrhu, Komisija može povisiti novčanu kaznu protiv poduzetnika koji ostvaruju osobito visoke prihode ne uzimajući u obzir prodaju robe ili usluga na koje se odnosi povreda propisa.

31. Komisija će također uzeti u obzir potrebu za povišenjem novčane kazne kako bi premašila iznos protupravne koristi ostvarene povredom, ukoliko je taj iznos moguće procijeniti.

#### D. Pravno utvrđeni najviši dozvoljeni iznos

32. Konačni iznos novčane kazne ne smije ni u kojem slučaju premašiti 10 % ukupnog prihoda koji je u prethodnoj poslovnoj godini ostvario poduzetnik ili udruženje poduzetnika sudionika u povredi propisa, kako je utvrđeno u članku 23. stavku 2. Uredbe br. 1/2003.

33. Kada se povreda propisa od strane udruženja poduzetnika odnosi na postupke njegovih članova, novčana kazna ne smije premašiti 10 % zbroja ukupnog prihoda svakog aktivnog člana na tržištu pogođenom takvom povredom propisa.

#### E. Obavijest o oslobođenju od kazne

34. Komisija će primijeniti pravila o oslobođenju od kazne u skladu s uvjetima utvrđenim u važećoj obavijesti.

#### F. Sposobnost plaćanja poduzetnika

35. U iznimnim slučajevima Komisija može na zahtjev poduzetnika, u specifičnom društvenom i gospodarskom okruženju, uzeti u obzir njegovu nesposobnost plaćanja, no sniženje novčane kazne neće odobriti samo na temelju utvrđene činjenice da se poduzetnik nalazi u nepovoljnom ili slabom financijskom položaju. Sniženje je moguće odobriti isključivo na temelju objektivnih dokaza da bi izricanje novčane kazne kako je predviđeno u

---

<sup>1</sup> To ne dovodi u pitanje moguće postupke protiv predmetne države članice .

ovim Smjernicama nepovratno ugrozilo održivost predmetnog poduzetnika na tržištu i dovelo do potpunog gubitka vrijednosti njegove imovine.

#### ZAKLJUČNE ODREDBE

36. Komisija u određenim slučajevima može izreći simboličnu novčanu kaznu. Obrazloženje za nametanje takve novčane kazne treba biti navedeno u odluci Komisije.

37. Unatoč tome što ove Smjernice daju opću metodologiju za utvrđivanje novčanih kazni, pojedinosti slučaja ili potreba za postizanjem preventivnog učinka u pojedinom slučaju mogu opravdati odstupanje od takve metodologije ili od ograničenja navedenih u točki 21.

38. Ove Smjernice primjenjivat će se u svim slučajevima u kojima je Mišljenje o negativnim učincima na tržišno natjecanje dostavljeno nakon datuma njihovog objavljivanja u Službenome listu, bez obzira na to je li novčana kazna izrečena sukladno članku 23. stavku 2. Uredbe br. 1/2003. ili članku 15. stavku 2. Uredbe 17/62<sup>1</sup>.

---

<sup>1</sup> Članak 15. stavak 2. Uredbe 17/62 od 6. veljače 1962.: Prva Uredba o primjeni članka 85. i 86. [sada 81. i 82.] Ugovora o EZ-u (SL 13, 21.2.1962., str. 204.).